

"לייהודים היתה אורה" אמר רבי יהוזה:
אורה - זו תורה.
וכך הוא אומר:
"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משוואות- יצחק

ו"ל ע"י מ.מושקוביץ * משוואות- יצחק 79858 ד.ב.שדה-גת * טל': 3-8616173 * פקס: 08-8616174

פרשת קדושם שנה תשע"א

דף עיר

במפרשים

(יא) לא תגנבו יהוזה ללשונו, ללשון רביהם, ולפי שבעשרה הדרשות נכתב לא תגנוב^{⁹⁵}. בלשון יחיד כתם בכאן בלשון רביהם, ולא רצח להשותם לפני שהם ענינים תלוקים, כי שם מדבר בגין דבר שבו חווים מיתה בית דין דין דין דמיון שלא תרצה לא תנאה^{⁹⁶}, ובכאן מדובר בגין ממון שפטור בתשלומיין. ודרשו רוזל בבבב מציעא^{⁹⁷}: לא תגנבו, אפילו על מנת ליטיקט, כלומר שאין הכוונה לעכב הגנה לעצמו אלא כדי שיבער חברו ויקניינו. ומלה ליטיקט, כמו להקניט. מלשין הפתוח: נקתה נפשי בחוי^{⁹⁸}, ונקוטות בפניכם, והוזכרו רוזל לדריש בן לפני שהוא קרא יתרור, דחא כתוב: לא תגוזל^{⁹⁹}, וכל מי שנגונם גוזל הוא ואם בן חרוי איסור בגין הכלל לא תגוזל, ולמה נכתב כאן: לא תגנבו, אפילו על מנת ליטיקט. ואמר: ולא תחששו ולא תשקרו, ולא תשבשו^{¹⁰⁰}, שאם גנב [^² סופו לכחש] סופו ליטיקט לשקר סיף הוא מחולל את השם, לפני שעברת גורת עברה. ולא תשבעו בשמי^{¹⁰¹}, ולהלא כבר נאמר: לא תשא^{¹⁰²}, יכול לא יהיה חייב אלא על ח' המיוודה, מניין לרבות כל הבנוין, תיל' ולא תשבעו בשם כל שם שיש לו, אך דרש רוזל^{¹⁰³}. ועל דרך הקבלה: ולא תשבעו בשמי, השם הגדול, כמו: ושמו אתשמי^{¹⁰⁴}, ואם נשבע בו לשקר חרוי זה מחולל את השם כי הוא מפזר מטנו فهو ועקרו, זה שאמר: וחוללת את שם אלהיך, וכן כתוב הרמב"ן ויל' וזה לשונו: על דרך האמת ולא תשבעו בשם לשקר חרוי הוא ח' המיוודה, חוללה את שם אלהיך^{¹⁰⁵}, הוא האלים שטמננו יתרכזו כל הבנוין, לשם נאמר תחלה^{¹⁰⁶}: לא תשא את שם אלהיך^{¹⁰⁷}, וכן: לא ינקה ח' ^{¹⁰⁸}, בשמו הגדול המיוודה, וזה טעם, חוללה את שם אלהיך, כי כאשר ישבע בשם המוחוד לשקר יהיה מחולל שם אלהיך עד כאן, ונמצאות למ"ד שכל אנשבע בשם מחולל שם אלהיך, ותנוasa שם אלהיך לא ינקה ח' וזה להורות כי הפל דבק ומיחוד וככלול זה בזה.

א. רבינו בחיי פרק יט' פסוק יא:

מיה

1. כלערני אונסת גמסקי את העריאו עפערן כפיט, אהן הסקלו?
2. אהן מהקען האהומתי כען הראכא פצעת היעילות גפין מענאכ אכער?
3. אי סנק אה גויא? כלערני זאטע?
4. גאנט אטיגן? "סנקערן" אסוכ גפערן?
5. אייך גרייה פאלטן אנטקען? וגאה האט נסכךין?
6. אייך גרייה שלענת מהנטאות כען? ואה בסוכת?
7. אה גזיעיך אסוכ גלקואה ופאה נט אפיאץ?
8. התואכ גמסקי: "הכג זפק ואיום? וכגין זה גלאט?"

* *

⁹⁵ לא תגנבו ולא תבחשו ולא תשקרו איש בעבירותו. ולא תשבעו בשם לשקר וחוללה את שם אלהיך אני ח' (עמ' יא'יב').

והנה תה לעני דורך כבוד היה סבה שהענוי לא יגונב למלא נפשו כי ירעב. כי הלא היה אפשר לומר טוב לי בענוי, אחותו בתשך בתים בסתר שלא יראני האדם, מלחתביש לחלות

ב. תורת משה - האלשיך. פרק יט' פסוקים יא-יב':

או שעור הענין, שגם השני לאוין הן הם גם כן בchet Din. אלא שאומר, הנה بلا תנובו ובכלא הבהירו, שהוא תשקרו עדיין אין זה כי אם איש בעיניו, שהוא שיחטה איש לאיש, וערין אין חלול כבוד ה' באמצעך אך ימשך מוה גם הנוגע אל ה', וזה ולא תשבעו וכוי ונמצאת מהלך את שם אלחיך. ולא חיללה וחס שהשם מקבל חילול ופוגם חילילה. כי הנה אני ה' בהויתך מקודם כי לא שניתתי, רק פגמת בנפש שפצעת פה נגד כבוד שמו יתברך. אך כבورو יתברך במקומו עומד. וזהו והלلت את שם אלחיך אני ה'.

פני עשר יtan ל' פאת שדהו בירז או שני שבלים לקט ופרט הכרם. ולפעמים יבוש הנם, כי ילק עד בעל השדה וישכנו ריקם באומרו כי יתע לוולטה, ויהיה סבה לגנוב. נמצא העשיר מסיע בגניבה שגונב הרש. כלומר כי בדרך הזה לא תנובו לשון רבים. ואם לא כן שאחרתי אתה והעני לא תנובו, ואם לא עשיר ורש תנובו. ואמר כי על ידי ביש את העני יהיו נגררים עונות ריבים. אחד, כי יגונב איש זעובר על לא תנובו. ועל ידי הגנבה תובע הגנבו את הנחשד, אם הוא אמר עזב הנבע לא תבחשו. ואם הוא שקר עזב הנגב לא תשקרו. הנה נא לכם שני לאוין טרם עמדו בדין כי אם ביך ובינו, וזהו איש בעיניו שהוא בינו לבינו. ומהו ימשך עוד עד שיבא לבית דין וישבע לשקר. וזהו ולא תשבעו וכו'.

השאלה

1. איך יכולני אפיק את הטעינה מפצען כקיים כך?
2. איך ניתן שפטעך "עטוף" בסעיפים מהרשותם עלייך? איך יפערם?
3. יכולני כתאת כך לצלחתך אם האמתתמת כתובותך איזו? ואיזו, מתוכן
4. גזעך הנסי אסקיל יכולני בסעיפים מהרשותך סיום הטענתך, אפיי?
5. איך ניתן פשעך פרעה מהרשותך, כך "כקזון יתקעק פאקיון"?

* * *

ג. לש"ד דיליש.

פרק יט' פסוקים יא/ יב/

(יא/יב) הפסוק הקודם הניח את היסוד של מצחת ובשבועת שkar פשוטים. עליהם מזהיר כאן דבר ה', החברה; בסמוך לכך באים כאן פסוקים הבא לקוש את עמו.

אחדים על מזות חברתיות של עם קדוש. לא בחיי המשחר והחברה: —

תגונבו, ולא ת חשו |, ולא ת תשבעו | — בניגוד אל "לא תתשעך" גנו שלא כדין; שהרי זה מושג הגנבה בנסיבות הרחבה. ולאחר מכן — אמרים בלשון רבים; ועלפי זה "גונב" קרוב ל"גונף": להעlijת; כל מעשה הגנבה תתרבא ממשמעותו אילו נאמר כאן: לא תגונב, לא בחשי ושלא כדין — כבר נתקימו בו סימנייה תחש, לא תשקר, לא תשבע בשם ה' לשקר — המובהקים של גניבה. ולפיכך המפקיע שווה פרוטה היו הדברים פונים אל היחידים בבעזרת הדברות; מרשות חברו — בערמה ושלא כדין — ונוטלו היה מדובר אףוא בגניבה, בשקר ובשבועת שkar לעצמו, כבר עבר על "לא תגונבו". גדולה מזו אמרו ממש. אך האורה על אלה איננה עניין לפרשת חכמים בתורת-כהנים כאן: "לא תגונבו על מנת הקדושה. אדם רוחק מלהיות קדוש, אם רק אין הוא למיקט (להתל בחברו ולנסות בו), לא תגונבו על גונב ולא נשבע לשקר. אך כשהדברים אמרים בלשון מנת לשלם תשולמי בפל ולא על מנת לשלם תשולמי רביים, הרי הם פונים אל הכלל הלאומי; ושוב אי ד' וזה, בן בן בג אומה, לא תגונב את שלך מאחר אפשר לומר, שמדובר כאן באותם פשעים גסים: הגנבן, שלא תיראה גונבן". וכך אמרו בחושן-משפט כי הללו לעולם לא יעשו בידי כל העם — ואף (ס"י שמח ס"ג) ביחס לנונב על מנת למיקט: "הכל לא בידי רובו. בכל חברה לאומית הם יכולים להחות אסור כדי שלא ירניל עצמו בכר".

ורק תופעות מבודדות; והכלל נחלה מלאו לדיכוים וואהמוך בחו"ל המשחר אמר גם בחיי החברה. — בכוח המדינה שבדיה. אלא מדובר כאן בחו"ל תגונבו כולל גם גניבת דעת. היהודי ישך יקנה סוגים של גניבה, שkar ושבועת שkar, היוכולים לחזור לו חבר וירכו את ידיהם — אך לא "גונב" את כל חיי המשחר והחברה; ולא עית, אלא שיכולים לבו. לא ינаг בערמה להטעות את הבריות; לא הם להיות האופי השליט באומה; ומתחן שהכל דשים "גונב את דעתם" — במעשים או במילים — למען בהם, כבר נוטל מהם את הקלון של הפsep; גדולה יכירו לו טובה שאין הוא ראוי לה '

מו', הם נחשבים אמונות, הרואה לשבח ולכבודו.

אר בעני ה' הם שפליים ונבזים — בגניבה וכשקר

קדושים

* * *

ד. מלאכת מחשבת.

פרק יט' פסוק יד':

כאישר נטהלה דהלה לכל מהן יבדקו כל דרך וכל מלה שבסים נילמת. פירען סכל לפי פני כי בלבתי נטילת כסות הלהר? כי אלך ראה כ' בידיעתו הנפלת ספלווי יהנעל ווקס ופלוי יהונ ופלוי ילהף להם חסס רמאו. סבבון אלס נן פשנות קלהם בטהריה. קלהים חסס ידיעת כ' הפסדים ומופקת? וכשהלא גמוקס היה מזוכס מספקת. פלהן לסודות סדרפש אל הפשטה כי המן נון כל הנפל הפתן ידיעת סחדס יטפה נפעל וכל פשולם פסול פתח ידיעתו. בכל זדחת כבודה סביר **קנקנית** ההלמת חולל לדעת סדרב סיסים מגלי קנקנית למפשה. ככלוד זדעת טהרה לא פחרית פשולם סבדר הנפל הפתן ידיעתו כן ידעתם סי' תנטיז. וככחו מבל אליך שול סטולן לנווו אלס יקדמון אלך ייחפה נומן לפניו כל רוחסו יהמן וגוזו לומד קבשויל אליך לנו נטמר מוש ישאל נטמר בסכחה ומס כל וס לנו ייכירחנו ברוחה לפל וקן כל קדוםם להם. וס נך אלך יטלה נדטעו קדוםם לאפלי שול נמכתול דאסם ל' נרמול בינוין גהמןנו לנו פטליין אין וגס פס לנו עשי מלהם וכל מותקי אלס סהאות לי אל סכלחתן ליפול בכור או במכוול. לדמיין ידעתם כ' סלע סכרים בטורם. ואלך כן נקי ממן נטול מכוכול. נו סכום מוכים ומושיר בדרכו טה. כי אין דמיין ורכיש לידעתם כ' האגפליה וויל זעטנו דרכני כ' ונבדד הלאן לנו ערמות. וסו להמו ולפע טויל לנו פון מכוכול ווילט מהלץן חי כ' לרוט לנו פון מכוכול לפני שטיויל וויל טהמיה אלס נן סבבון **מוכרם** לך' יט' כ' הפט סלהוד? כי אין לנו עסן גנטרום ווילט מהלץן **לכרים** הכרכ' גטום וחותס צהילוקו חי כ' ציודט ברג' וויל לנו גנדראן בוטפלן מאגן:

1. אך, קז'וּק שְׁפָתִים הַיְסוֹדִים -כִּי יָסַדְתִּים בְּלֹא שְׁפָתִים?
 2. נֵה תִּמְכְּרֶנָּה פַּעַם וְיָאֵם גְּרָאִיגָּה בְּלֹא בְּקָדְשָׁתָךְ גְּרָאִינָת תְּקֵמָה?
 3. בְּקָדְשָׁן הַצְּבָאָה נְסָכִים אֲתָם הַתְּהִלָּתָה הַזָּהָר?
 4. אך אֲתָם כֵּן אֲנֹרֶת הַסְּבָדָה שְׁבִירָה בְּקָדְשָׁךְ לְבָדָךְ?

大 大 大